

Drahé hraběnce Madame Murat

Skládáte ty nejkrásnější veršované příběhy na světě a to ve verši nejen libozvučném ale i přirozeném. Ráda bych Vám, drahá hraběnko, jeden teď sama povyprávěla, ale nejsem si jistá, zda pro Vás bude zábavný. Jsem dnes totiž spíše v náladě na příběh Měšťáka šlechticem, nebudu tedy ve svém vypravování usilovat ani o verše ani o vznešenou prózu, žádná velká slova, žádné ozdoby, žádné rýmy – obyčejná slova mi poslouží nejlépe. Byť jen jedním slůvkem, běžnou řečí, chci Vám sdělit pár ponaučení. A těch je můj příběh plný a jistě Vám tedy přijde vhod. Je založen na dvou příslovích, namísto jednoho: taková je móda, ale budou se vám líbit, sama se jimi s potěšením řídím. Uvidíte, jak naše předkové uměli zdůraznit, že máme-li zálibu v lenosti, upadneme do nesčetných příkoří, nebo že, jak říkají, zahálka je matkou neřestí. Určitě budete souhlasit s jejich snahou upozornit na to, že člověk by se měl mít vždy na pozoru, tedy jistě už chápete, že mám na mysli přísloví obezřetnost je matkou jistoty.

Ani jsem na to nepomyslela, Madame, a přesto rýmuji! Namísto abych se držela zvyklostí pana Jourdaina, rýmuji tónem Quinaultovým! Ale ihned se vracím k obyčejným slovům, ze strachu že bych snad byla spojována se starou záští, jenž někteří chovávali pro tohoto přívětivého mravokárce, ze strachu z obvinění, že jej vykrádám a jeho myšlenky ničím na kousky, tak jako to jiní nelítostně dělávají každý den.

V dobách prvních křížových výprav se král jednoho neznámého evropského království rozhodl, že půjde a vyhlásí válku bezvěrcům v Palestině. Než se na tuto dlouhou cestu vydal, uvedl své království do vzorného pořádku a správu svěřil velmi zdatnému ministrovi, takže věděl, že v tomto ohledu se nemá čeho obávat. To, co mu však působilo starosti, byla jeho rodina. Nebylo tomu dlouho, co mu smrt odnesla jeho královskou choť - ta mu sice nezanechala žádné syny, zato ale byl otcem tří mladých princezen na vdávání. V mé kronice není řečeno, jaká byla jejich pravá jména, vím pouze, že v těchto šťastných časech prostí lidé bez okolků dávali význačným osobám přezdívky, ať už za dobré vlastnosti nebo za neřesti. Nejstarší princezně přezdívaly Nedbalomila, což v dnešní řeči znamená, druhé Tlachalomila a třetí Jasnomila, což byla jména, která správně vyjadřovala povahu každé ze sester.

Nikdy předtím ani potom svět neviděl někoho tak lhostejného jako byla Nedbalomila. Ještě v jednu odpoledne každý den spala, do kostela ji museli táhnout tak, jak z postele vypadla, vlasy do všech stran, nezašněrované šaty, nedoplý korzet, jeden pantoflík takový a druhý onaký. Během dne se sice vždy podařilo dát tento zmatek do pořádku, nikdy ale princeznu nepřinutili, aby si obula něco jiného, než pantoflíky – obouvání střevíčků ji totiž k smrti unavovalo. Když Nedbalomila dojedla, odebrala se zkrášlovat do své komnaty, kde zůstávala až do večera, až do půlnoci se potom bavila hrami a večerí, pak ji

museli zas tak dlouho vysvlékat jako ji prve oblékali, takže se do postele nedostala nikdy dřív, než za bílého dne.

Tlachalomila to vedla jinak. Tahle princezna byla velmi čilá a příliš se sama sebou nezaobírala. Měla však naprosto nezvyklou zálibu pořád něco povídat - od probuzení po usnutí nezavřela pusy. Věděla o kdejakých pletkách, projevech náklonnosti, galantnostech a to nejen na celém dvoře, ale i co se posledního měšťáčka týče. Měla přehled o všech ženách, které si tu a tak přilepšily kradením šperků svých paní, aby tak mohly více zazářit, měla přesné informace o tom, kolik platí pokojské té a té hraběnky a kolik bere majordomus toho a toho markýze. Všechny ty klepy se to dozvíдалa od své chůvy a od švadleny, které si vždy vyslechla s velkým zaujetím aby to pak všechno mohla jít předrmolit každému od královského otce až po posledního komořího - dokud totiž mohla klevetit, bylo jí jedno, kdo ji poslouchá. Jenže dychtivost mluvit přiváděla princeznu do poněkud nevhodných situací. Povzbuzení její okázalou familiérností ji totiž dvorní hejsci neváhali obdařovat milostnými vyznáními, a to i navzdory jejímu urozenému původu. Ona jejich lichotkám naslouchala nenuceně, vždy už aby měla to potěšení jim odpovědět. Vždyť pro ni bylo nezbytně nutné, a to vskutku za každou cenu, od rozednění do setmění buď někoho poslouchat nebo o něčem štěbetat. Tlachalomila ani Nedbalomila se nikdy nenamáhalo myslet, nad něčím hloubat, nedejbože číst. Stejně tak se neobtěžovaly s žádnými domácími pracemi a jehla i vřeteno jim byli cizí. Jinak řečeno, tyto dvě sestry ve své věčné zahálce nikdy nerozpohybovaly ani mysl ani ruku.

Zato nejmladší ze tří sester byla úplně jiné povahy. Byla neustále přítomna duchem i tělem, její čilost byla nevídaná, čehož si byla vědoma, a nakládala s ní velmi uvědoměle. Uměla skvěle tančit, zpívat, hrát na hudební nástroje, vynikala obdivuhodnou zručností v drobných ručních pracích, jimiž se obvykle dámy bavívaly, udržovala v královském paláci řád a pořádek a svou bystrostí hatila plány řadových úředníků něco si nakrást - v té době totiž bylo běžné, že panovníky kde kdo obíral.

Tím ale výčet jejích předností nekončí – díky svému dobrému úsudku a silné duchapřítomnosti dokázala v mžiku najít řešení pro všemožnou situaci. Tak například tato mladá princezna odhalila svou bystrostí nebezpečnou lest, kterou si na královského otce uchystal jeden zákeřný vyslanec ve smlouvě, kterou se král už už chystal podepsat. Aby potrestal proradnost tohoto vyslance i jeho pána, upravil král jeden odstavec smlouvy tak jak mu to poradila jeho dcera a sám podfukáře podfoukl. Mladá princezna odhalila i další proradnost, kterou na krále schystal jeden z jeho ministrů, podle její rady pak král nechal padnout onu zpronevěru na ministrovu vlastní hlavu. I při jiných dalších příležitostech dávala princezna v obdiv svoji bystrost a duchaplnost až jí lidé začali přezdívat Jasnómila. Král jí měl ze všech dcer nejraději a ze svého zdravého rozumu věděl, že kdyby žádné jiné dítě neměl, byl by býval mohl odjet bez obav. Jenže o chování jeho dalších dvou dcer měl tolik pochybností jako měl důvěry ohledně

Jasnomily. Aby si tak mohl být jistý jednáním příslušníků své rodiny stejně tak jako jeho služebnictva, rozhodl se pro určitá opatření, která hned vysvětlím.

Vy, drahá hraběnko, tak vzdělaná v antické kultuře, jste nepochybně již stokrát slyšela vyprávět o magické moci víl. Král, o kterém je zde řeč a který byl blízkým přítelem jedné z těchto mocných žen, se vypravil za svou přítelkyní a vyjevil jí starosti o své dcery. Ne že by ty dvě starší někdy udělali něco proti své povinnosti, řekl král, jsou ale tak bezduché, nerozvážné a nečinné, že se obávám, že až budu pryč, zapletou se do nějaké pošetilé pletichy jen aby se po bavily. Co se týče Jasnomily, vím, že se na ni mohu spolehnout, i pro ni však stanovím to, co pro její sestry, aby to tak bylo pro všechny stejné. A proto tě prosím, moudrá vílo, zhotov mi tři skleněná vřetánka pro mé dcery a vyrob je tak mistrně, že se každé z nich ve vteřině rozbije pokud ta, které patří, provede něco proti svému údělu.

A jelikož byla tato víla jednou z nejzručnějších, vytvořila pro krále tři překrásná kouzelná vřetánka, vše s pečlivostí odpovídající jejich účelu. Ale královi bylo toto opatření málo. Zavedl princezny do převysoké věže na velmi odlehlém místě a řekl jim tam, že dle jeho nařízení musejí v této věži setrvávat po celou jeho nepřítomnost, a že jim zakazuje vpustit dovnitř byt' jen myš. Nenechal jim tam žádné stráže ani služebné a poté, co jim dal kouzelná vřetánka a vysvětlil jim kouzlo v nich ukryté, své dcery políbil, zamkl věž jejíž klíč strčil do kapsy a byl pryč.

Možná byste si myslela, drahá hraběnko, že těmto princeznám hrozila smrt hladem, ale to ani v nejmenším. Bylo o ně postaráno tak, že k jednomu z oken byla upevněná kladka a natažený provaz, na ten princezny zavěsily košík, který každý den spouštěly dolů. Do košíku jim vždy naložili jídlo na celý den a když ho vytáhly nahoru, pečlivě pak stáhly provaz zpět do pokoje.

Nedbalomila a Tlachalomila v té samotě vedly život, který je doháněl k zoufalství - ani si nepředstavíte jak nesmírně se nudily. Ale musely být trpělivé, neboť se děsily, že by se ta hrozná vřetánka od otce mohla rozbít při sebemenším podezřelém kroku. Co se Jasnomily týče, ta se nenudila vůbec. Její vřeteno, jehla a hudební nástroje ji zabavily. Mimo to, z rozkazu zastupujícího ministra jim vkládali do košíku také dopisy, ze kterých se dozvěděly o všem dění uvnitř království i za jeho hranicemi. Král k tomu dal svůj souhlas a jelikož chtěl ministr s princeznami udržovat dobré vztahy, dbal na to, aby na dopisy nezapomínal. Jasnomila všechny zprávy vždy horlivě přečetla a přinášely jí příjemné rozptýlení. Její dvě sestry o dopisy však ani nezavadily, místo toho bědovaly, že jsou příliš zarmoucené na to, aby našly sílu radovat se z takových malicherností. Potřebovaly by prý alespoň hrát karty, aby zahnal otrávenost po tu dlouhou dobu kdy jejich otec je kdoví kde.

A tak smutně trávily svůj život, brblaly proti osudu a mám za to, že nevynechaly příležitosti prohlašovat, že líp je na tom ten, kdo se narodí šťastný než ten, kdo má za otce krále. Mnoho času trávily u okna věže a pozorovaly alespoň to málo, co se dělo venku. Jednoho dne jak tak seděly u okna, Jasnomila

byla zrovna zaneprázdněná ve svém pokoji nějakou tou tvůrčí činností, uviděly stát pod věží jakousi ubožačku oblečenou v hadrech, která jim bědovala o svém neštěstí tak, že by to jednomu srdce utrhlo. Prosila je s dlaněmi sepjatými, aby ji pustily do hradu, tvrdila o sobě, že je jen nešťastnou zbloudilou cizinkou, ale že umí na tisíc různých věcí a že by jim byla k ruce s bezmeznou věrností. Nejprve princezny pomyslely na slib, který dali otci – nevpustit dovnitř byt' jen myš, jenže Nedbalomila byla už tak vyčerpaná z toho, že se o sebe musela starat sama a Tlachalomila tak znuděná tím, že si mohla povídat jen se svými sestrami, že touha po precizním účesu a nedočkavost mít si s kým štěbetat způsobily, že se princezny rozhodly té nebohé cizince otevřít.

– Co myslíš, zeptala se Tlachalomila své sestry, vztahuje se otcův zákaz i na lidi jako je tahle nešťastnice? Já si myslím, že ji sem můžeme bez následků pustit. –

Dělej jak je ti libo, sestřičko, odpověděla Nedbalomila. Tlachalomila by nic jiného než souhlas stejně neslyšela a ihned spustila košík. Ubožáčka se do něj posadila a princezny ji kladkou vytáhly nahoru.

Když konečně stála před nimi, uviděly jak příšerně špinavé jsou její hadry a znechutilo je to. Chtěly jí dát čisté oblečení, ale ona jim na to řekla, že se převlékne až druhý den a že je stejně u čas na to, aby začala chystat večeři. Ve chvíli, kdy domluvila, přišla Jasnomila. By značně zaskočená při pohledu na neznámou osobu s jejími sestrami. Ty jí vysvětlily důvody, pro které ji vytáhly nahoru a protože Jasnomila viděla, že už na tom stejně nešlo nic zvrátit, zamlčela obavu, kterou měla z následků této nerozvážnosti.

Zatím nová dvorní služebná prošla asi stokrát celý hrad, samozřejmě pod záminkou služby, jenže ve skutečnosti to bylo proto, aby si prohlédla jeho rozložení. Protože, milá hraběnko, možná už pomalu tušíte, tahle domnělá žebračka byla pro tento hrad stejným nebezpečím jako byl hrabě Ory v klášteře kam se dostal v přestrojení za uprchlou abatyši. Abych už vás nenapínala, prozradím, že toto stvoření oděné do hadrů nebyl nikdo jiný než prvorozený syn významného krále, souseda otce princezen. Tento mladý princ byl povahou jedním z nejlstivějších své doby, naprosto ovládal svého královského otce, k čemuž ani nepotřeboval příliš vynalézavosti – tento král byl totiž nesmírně laskavý a snadno obelhatelný takže mu přezdívali Blahomil Poddajný. Mladému princovi, jelikož jednal jen na základě úskoků a klamů, říkali lidé Lstirad dočista Bezpáteřní, krátce jen Lstirad Bezpáteřní.

Měl mladšího bratra a ten byl obdařen tolika dobrými vlastnostmi jako měl jeho bratr nedostatků. Nicméně i přes různost jejich povah je spojovalo pouto tak silné, až se tomu lidi podívovali. Kromě všech ctností, kterými mladší bratr oplýval, to byla především jeho nesmírná krása a pozoruhodné osobní kouzlo, které mu vynesly přezdívku Krasomil Sličný. Byl to právě princ Lstirad, který tehdy přemluvil vyslance jeho královského otce, aby doručil onu podlou smlouvu která se díky Jasnomilině pozornosti nakonec obrátila proti nim. Lstirad nikdy neměl otce princezen v lásce, po této příhodě však k němu začal

cítil vyloženě nenávidět. Proto, když se dozvěděl o opatřeních, která král stanovil pro své dcery, si Lstirad dopřál tu škodolibou radost z toho, že může oklamat tak obezřetného otce. Pod falešnou záminkou získal od svého královského otce svolení k odjezdu a přichystal se na to, aby mohl proniknout do věže princezen, tak jak už víme.

Při obhlídce věže si princ všiml, že princezny jde snadno slyšet zvenčí a že tedy bude muset zůstat v přestrojení po celý den, protože by si lehce mohly někoho přivolat na pomoc a on by byl rychle potrestán za svůj troufalý čin. Proto celý den zůstal přestrojený za žebračku a až večer, po tom co princezny dovečeřely, odhodil Lstirad hadry, do kterých byl oděn, a stanul před princeznami v urozeném šatu, zcela pokrytém zlatem a drahým kamením. Princezny ovládlo zděšení a daly se na úprk. Jasnómila a Tlachalomila byly čilejší a tak byly rychle ve svých komnatách, jenže Nedbalómila, ta byla sotva zvyklá chodit a princ ji ihned dostihl.

Na to se jí vrhl k nohám, vyjevil jí kým je a vyznal jí, že zvěsti o její kráse a její portréty ho donutily opustit jeho milovaný rodný dvůr, jen aby mohl přijít a přísahat jí svoji čest a věrnost. Nedbalómila byla v první chvíli naprosto zmatená a žádná slova odpovědi pro prince u jejích nohou nenacházela. Ale jak tak neustále naléhal milými slůvky, na tisíckrát ji ujišťoval o svých citech a nakonec ji horoucně zapřisahal, aby mu dala svoji ruku tady a teď, princezna povolila, vždyť při své přirozené zemdlelosti ani nemohla najít sílu odporovat, a nedbale tedy Lstiradovi odvětila, že v jeho upřímnost věří a že přijímá jeho vyznání. Uzavření sňatku pro ni nepředstavovalo žádné další formality, jenže tak přišla o své vřetánko – roztříštilo se na tisíc kousků. Zatím šířilo Tlachalomilu a Jasnómilu znepokojení, byly zavřené každá ve své komnatě, ve které se pro jistotu zamkly.

Tyto komnaty od sebe byly docela daleko a protože ani jedna nevěděla, co se děje s jejími sestrami, celou noc ani oka nezamhouřily. Druhého dne zavedl zákeřný princ Nedbalómilu do stavení v koutu zahrady, ta se mu tam svěřila s obavami o její sestry, třebaže se jim neodvažovala přijít na oči ze strachu, aby jí její sňatek nevyčetly. Princ ji ujistil, že dojedná jejich souhlas a po krátkém proslovu se vrátil do věže, Nedbalómila zamkl, ani si toho nevšimla, a jal se bezodkladně hledat ostatní princezny. Nějakou chvíli mu trvalo, že zjistil, do kterých komnat se zamkly. Jelikož však potřeba výřečnosti přiměla Tlachalomilu mluvit sama se sebou a tak nahlas stěžovala, princ ji spatřil klíčovou dírkou ve chvíli kdy se přiblížil ke dveřím komnaty. Lstirad k ní promlouval přes dveře a stejně tak, jak to předtím namluvil její sestře, prohlašoval, že se do věže vypravil jen proto, aby jí mohl nabídnout své srdce a svoji věrnost. Vychválil s notnou dávkou přehánění její tělesnou i duševní krásu a Tlachalomila, která byla skálopevně přesvědčená o tom, že disponuje nevídanými přednostmi byla dost pošetilá a uvěřila princovým slovům. V odpověď ho zalila přívalem slov ne úplně nepřívětivých. Asi musela být opravdu hodně upovídaná, když i v takovouto chvíli nezavřela pusu – vždyť

byla v hrozném stavu a krom toho ještě celý den nejedla, v její komnatě totiž nic k snědku nebylo. Jelikož byla nevidaně líná a nezajímala se o nic jiného, než tlachání, neměla také ani špetku smyslu pro předvídavost - kdykoli něco potřebovala, obrátila se na Jasnofilu. A právě tato šikovná princezna, tak pracovitá a předvídavá jako byly její sestry líné a nedbalé, měla ve své komnatě vždy po ruce notnou zásobu marcipánu, sladkých krémů a hustých i řídkých marmelád, které sama vyrobila. Tlachalomila tedy tyto výhody neměla a cítila, že ji ven táhne hlad a také ono jemné naléhání prince za dveřmi. Proto nakonec otevřela svému svůdci a když se tak stalo, princ jí, tak jako její sestře, naprosto bezchybně sehrál svůj výstup, jeden by řekl, že na svém hereckém podání tvrdě pracoval. Vyšli tedy oba z komnaty a vydali se do hradní spižírny, kde našli čím zahnat hlad, v košíku totiž bylo vždy víc, než mohly princezny sníst. Tlachalomila si zpočátku chvíli dělala starosti o své sestry, ale pak se ujistila myšlenkou, bůhví proč, že jsou jistě obě zavřené v Jasnofilině komnatě a že jim tedy nic nechybí. Lstirad ji v tom samozřejmě utvrzoval a dodal, že k večeru se vydají princezny hledat. S tím ale nesouhlasila a chtěla je jít hledat hned po tom, co dojedí. A tak se s plnou chutí najedli a když pak smetli drobky ze stolu, přál si Lstirad vidět tu nejkrásnější komnatu celého hradu. Vzal princeznu za ruku a ta ho tam zavedla a když tam přišli, dal se opět do horoucího výjevu citů a vyzdvihoval důvody, proč by se měli vzít. Přesvědčoval ji, tak jako předtím Nedbalomilu, o tom, že by měla vyslyšet jeho slib věrnosti tady a teď, protože kdyby šla za sestrami dřív, než ho pojme za chotě, určitě by jí to zakázaly. Je jistě nesporné, tvrdil, že ten nejmocnější princ z okolí by měl připadnout prvorozené dceři a ne jí, a že by tedy její starší sestra nikdy nesouhlasila s tímto svazkem, po kterém on tolik celou svou bytostí touží. Tlachalomila po dlouhých proslovecích bez valného smyslu provedla stejnou pošetilost jako předtím její sestra – přijala prince za svého chotě a na kouzelnou moc skleněného vřetánka pomyslela až ve chvíli, kdy už bylo dávno rozbité na sto kusů. K večeru, když se Tlachalomila vrátila s princem do své komnaty, první věcí, co uviděla, bylo roztráštěné vřetánko. Znervózněla při tom pohledu a princ se jí otázel, co ji trápí. Jak pro ni bylo nemožné něco zamlčet, pověděla Lstiradovi prostoduše o tajemství skleněných vřetánek. A princ byl hanebně štěstím bez sebe při pomyšlení, že takto bude otec princezen naprosto zdrcen, neboť bude mít jasný důkaz o nízkém chování svých dcer. Tlachalomile už tedy nebylo po chuti jít hledat své sestry, právem se obávala, že s jejím počinem nebudou moci souhlasit. Princ se tedy nabídl, že je půjde najít sám a že se ze všech sil vynasnaží, aby je přiměl k souhlasu s jejich sňatkem. Po tomto ujištění se princezna po celé té noci beze spánku konečně uklidnila a zatímco spala, Lstirad ji zamkl, tak jako předtím Nedbalomilu.

Není pravda, milá hraběnko, že Lstirad byl vskutku hanebný a tyto dvě princezny zbabělé a nerozvážené? Kypím vztekem nad těmito lidmi a nepochybuji o tom, že vy také, ale nezoufejte, všem se dostane toho, co zaslouží. Pouze Jasnofilina moudrost a odvaha nakonec zvítězí. Potom co ten zákeřný

princ zamkl Tlachalomilu, prošel jednu po druhé každou hradní komnatu a jelikož je všechny našel otevřené, usoudil, že v té jediné, která je zavřená zevnitř, musí být ukrytá Jasnómila. Tak jak už to měl sevíčené se jal odříkávat Jasnómile přes dveře to stejné jako předtím jejím sestřám. Ale tato princezna nebyla hlupačka jako její starší sestry a dlouho ho poslouchala bys jakékoli odpovědi. Nakonec, když pochopila, že princ ví, že v té komnatě je, mu řekla, že pokud je pravda, že k ní chová tak vřelé a upřímné city jak tvrdí, pak ať tedy sejde do zahrady a zavře za sebou dveře a potom že si s ním popovídá jak jen mu bude libo z okna své komnaty, které je do zahrady otočené. To se princovi ani trochu nehodilo do karet a vzhledem k tomu, že princezna stále nechtěla otevřít, ztratil ten proradný princ trpělivost popadl špalek dřeva a rozrazil dveře. Jasnómilu tam našel ozbrojenou velkým kladivem, které někdo omylem nechal v jednom blízkém pokoji, kam ukládali šaty. Rozlícení jí vmetlo růž do tváře a přestože jí z očí sršel vztek, připadala Lstiradovi nesmírně krásná. Chtěl se jí vrhnout k nohám, ale ona ucouvla a hrdě prohlásila: „Princi, pokud se ke mně přiblížíš, rozpůlím ti tím kladivem hlavu vedví.“ - „Jakže! Krásno princezno,“ rozkřikl se prohnane Lstirad, „láskou kterou pro tebe chovám odměněná tak krutou nenávistí?“ Z jednoho konce komnaty na druhý znovu začal velebit její krásu a skvělost ducha, které prý v něm dali vzplanout neutuchajícimu ohni lásky. Vysvětloval, že se přestrojil jen aby jí mohl přijít složit k nohám své srdce a svoji ruku a prosil ji o prominutí za nespoutanost jeho vášně, jenž ho přinutila rozrazit dveře. Zakončil to snahou přesvědčit ji, tak jako přesvědčil její sestry, že vzít si ho za muže co nejdříve je ta nejlepší věc, jakou teď může chtít udělat. A ještě dodal, že nemá sebemenší tušení kde ostatní princezny vězí, protože on přeci myslí jen na ni a ani ho nenapadlo jít je hledat. Princezna důvtipně předstírala jisté zjihnutí a navrhla mu, že by mohli jít společně najít její sestry a potom že se na všem dohodnou, princ ale na to, že ho nepřiměje jít je hledat, protože ještě nesouhlasila se sňatkem a její sestry by na něj nikdy nekývly, protože jako starší mají právo vdát se první.

Jasnómila se právem obávala tohoto podlého prince a její podezření se jeho odpovědí zdvojnásobily – trásla se strach při pomýšlení na to co se mohlo přihodit jejím sestřám a rozhodla se je pomstít a zároveň tak sama předejít stejnému neštěstí, jaké tušila, že je potkalo. Proto tato princezna Lstiradovi přislíbila, že si ho bez okolků vezme, ale že byla přesvědčená o tom, že sňatky konané večer přinášely vždy neštěstí a že ho tedy prosím, zda by mohli obřad odložit a vyznat si vzájemnou věrnost druhého dne ráno. Navíc ho ujistila, že ostatním princeznám o ničem nepoví a požádala ho, aby ji chvíli nechal o samotě, ráda by se totiž pomodlila, potom že ho prý zavede do komnaty, kde najde pohodlnou postel a načež ona se vrátí k sobě a až do zítřka tam zůstane zavřená. Lstirad nebyl té nejodvážnější povahy a stále ještě před ním stála Jasnómila ozbrojená velkým kladivem, které si přehazovala v ruce jako to jiní dělají s vějířem, tedy jak říkám, Lstirad přistoupil na princeznino přání a odklidil se, aby mohla chvíli vzývat nebesa. Sotva byl pryč, už běžela Jasnómila vytvořit

postel nad odpadovou šachtou, která se nacházela v jedné z hradních komnat. Byla to komnata upravená jako každá jiná, do prostorné šachty zde však házeli veškerý hradní odpad. Jasnómila na tu díru položila do kříže dva tenké klacíky a na ně zručně přichystala postel a ihned se vrátila do své komnaty. Po chvíli se Lstirad vrátil za princeznu, ta ho zavedla tam, co právě uchystala onu postel a šla pryč. Ani se nesvlékl a už sebou hodil princ do postele – klacíky pod jeho vahou ruply a on spadl až na dno šachty aniž by se měl za co chytit, vyneslo mu to dvacet boulí na hlavě a modřin že by jeden nespočítal. Princův pád způsobil v šachtě hodně hluku a, taky proto, že to nebylo daleko od Jasnómilina pokoje, ihned věděla že se její počin setkal s úspěchem, ve který doufala a tajně se radostí až zajíkla. Těžko bychom si představili potěšení, které měla, když ho slyšela čvachtat dole v kanále. Vždyť si svůj trest zasloužil a princezna měla právem pocit zadostiučinění. Ale její radost nepřekryla starost, kterou měla o svoje sestry. Proto tedy první věc, kterou udělala bylo, že se je vydala hledat. Nebylo příliš těžké najít Tlachalomilu. Lstirad, potom co ji zamkl na dva západy, nechal klíč trčet ve dveřích. Jasnómila bez váhání vstoupila do této komnaty, což její sestru probudilo, až z toho nadskočila. Byla notně zmatená, když uviděla Jasnómilu. Ta jí vyprávěla jakým způsobem se zbavila tohoto podlého prince, který je sem přišel potupit. Tlachalomila z toho byla v šoku jak po ráně bleskem – kromě své schopnosti do nekonečna tlachat byla totiž tak omezená, že naivně uvěřila všemu, co jí Lstirad namluvil. Ano, na světě opravdu existují lidé, kteří naletí každému. Zatajila ale tíhu své bolesti a vydala se s Jasnómilou z komnaty pryč hledat Nedbalomilu. Prohledaly všechny komnaty, aniž by sestru našly, až nakonec Jasnómilu napadlo, že by mohla být zavřená ve stavení na zahradě – a také že ji tam našli, polomrtvou zoufalstvím a vyčerpáním, neboť za celý den nepozřela ani sousto. Princezny se o ni postaraly ve všem potřebném, potom si společně osvětlily situaci, což bylo pro Tlachalomilu i Nedbalomilu jako smrtelný zásah a na to se šly všechny tři uložit ke spánku. Nicméně Lstirad netrval noc, řekněme, v tom nejlepším pohodlí a když přišel den, nebylo to o nic lepší. Nacházel se ve sklepeních, jejichž plnou hrůzu ani nemohl vidět, slunce tam totiž nikdy nedosáhlo. Podařilo se mu ale navzdory notným obtížím najít vývod kanálu, který vedl do řeky kus od hradu. Jeho volání o pomoc uslyšeli místní rybáři a vytáhli ho ven z vody ve stavu, který v těchto dobrých lidech vzbudil soucit. Odvezli ho na dvůr jeho královského otce, aby se tam mohl dle libosti léčit, ale potupa, které se mu dostalo v něm rozpoutala tak silnou nenávist k Jasnómile, že ani léčení si nehleděl tak myšlenky na to jak se jí pomstít. Tato princezna zatím zažívala krušné chvíle - čest pro ni byla totiž tisíckrát dražší než život a ona hanebná prostoduchost jejích sester ji doháněla k zoufalství, ze kterého jí nebylo pomoci.

Nicméně chatrný stav, ve kterém se její sestry nacházely v důsledku jejich nerozvážných sňatků přiměl Jasnómilu, aby se vzchopila a opět prokázala svoji neochvějnost. Lstirad, který byl vypočítavým zlosynem už prve, se od této příhody činil, aby se stal tím nejpodlejší zlosynem vůbec. Netrápily ho ani tak

kanály nebo odřené loky, ale zlost, že narazil na někoho, kdo je mazanější než on sám. Měl neblahé tušení ohledně následků svých dvou manželství a protože se rozhodl, že princezny zničí, nechal pod okna věže zanést obří bedny plné stromů obsypaných šťavnatým ovocem. Nedbalomila a Tlachalomila u okna často vysedávaly a ovoce si samozřejmě všimly. Brzy na ně dostaly šílenou chuť a přemlouvaly Jasnomilu, aby se spustila košíkem dolů a nějaké jim nasbírala. Ta byla dostatečně ochotná na to, aby svým sestrám vyhověla a tak sjela dolů a trochu toho krásného ovoce jim donesla, načež ty ho na místě zhlty. Na druhý den se tam objevilo ovoce jiného druhu. Znovu měly princezny chuť, zvonu jim Jasnomila vyšla vstříc, ale tentokrát tu byli Lstiradovi poskokové schovaní ve křoví a už si nenechali příležitost proklouznout mezi prsty jako prvně - chňapli Jasnomilu a odnesli ji pryč, to vše před očima jejích sester, které si zděšením rvaly vlasy.

Lstiradovi pochopové odvedli Jasnomilu do venkovského sídla, ve kterém se princ zotavoval. Ve svém vzteklém rozlícení ji zasypal tisícem výhrůzek, na které mu vždy odpověděla s pevností a vznešeností hodné jen velké hrdinky, kterou ostatně byla. Po několika dnech kdy ji věznil ji nechal odvést na vrchol vysokánské hory, na který také sám vystoupal. Tam jí oznámil, že pro ni vybral takovou smrt, která splatí co mu provedla. Pak ten mrzký princ zvrhle Jasnomile ukázal sud, do kterého byly z vnitřní strany zasazeny nože, břitvy a skoby a řekl jí, že aby se jí dostalo spravedlivého trestu, do toho sudu ji zavřou a pak shodí z vrcholku hody a ona se v něm bude kutálet až dolů. Třebaže Jasnomila nebyla Římankou, nebylo její zděšení z uchystaného utrpení větší, než to které zakoušel sám Régulus, když musel v dávných dobách čelit stejnému osudu. Zůstávala skálopevná a duchapřítomná. Lstirad, místo aby obdivoval její hrdinnou povahu, se tím ještě víc rozlítl a její smrt se rozhodl uspíšit. A tak se sklonil k víku sudu, stvořeného pro jeho pomstu, aby se ujistil, že je uvnitř plný smrtelných braní, tak jak měl být. Jasnomila uviděla jak její popravčí upírá svoji pozornost do sudu a neztratila ani vteřinu – hodila ho obratně dovnitř a nechala ho se kutálet ze vrcholu hory křik nekřik, aniž by měl princ čas uvědomit si co se děje. Po tom co se jí tohle povedlo se dala na útěk a princovi panoši, kteří předtím jen z úzkostí přihlíželi jakým krutým způsobem se jejich pán chystal s princeznou naložit, neměli sebemenší potřebu za ní běžet aby ji chytili. Mimoto byli tak zděšení tím, co se právě dělo Lstiradovi, že jejich jedinou myšlenkou bylo zastavit sud, který se divoce valil z kopce dolů. Ale jejich snahy byly marné, skutálel se až k úpatí hory a prince z něj vytáhli pokrytého tisíci ranami. Lstiradovo zranění uvrhlo krále Blahomila i prince Krasomila do šíleného zármutku. Zato v poddaných tohoto království to nevyvolalo ani kapku smutku – vždyť k Lstiradovi pociťovali silný odpor a nechápali kde jak je možné, že mladší princ, sám tak plný vznešených ctností a dobroty, může tak milovat svého ničemného bratra. Jenže pro Krasomila bylo přirozené mít blízko ke všem jeho rodu a Lstirad byl vždy dost mazaný a svému bratrovi projevoval dostatek přízně, neboť věděl, že tento dobrosrdečný princ nemohl jinak, než mu ji s

vřelostí opětovat. Krasomilovi tak bratrova zranění způsobovala upřímnou bolest a snažil se je léčit ze všech svých sil. Avšak Lstirad, navzdory horlivým snahám všech okolo, nenacházel žádnou úlevu, naopak, jeho rády byly čím dál víc zanícené a způsobovala mu zdoluhavá muka.

Potom co se zachránila od hrozivého nebezpečí se Jasnómila šťastně vrátila do hradu ke svým sestrám, ale dlouho to netrvalo a znovu musela čelit novým obtížím. Každá z jejích sester totiž na svět přivedla syna, což vnímala Jasnómila jako velkou potupu. Její odvaha však byla i v tuto chvíli pevná jako skála – touha skrýt zneuctění svých sester ji dovedla k závěru, že je třeba se opět vystavit nebezpečí, ať to stojí co to stojí. Vše co potom podnikla dělala s největší rozvahou – přestrojila se za muže, děťátka dala do truhlic, do kterých provrtala dírky u úst, aby mohla dítě dýchat, přichystala koně, sbalila truhlice a několik dalších věcí a takto vybavená dorazila do hlavního města království Blahómila Poddajného, ve kterém se léčil Lstirad. Dozvěděla se tam, princ Krasomil odměňoval zlatem všechny možné medicíny a masti, které by jeho bratru pomohly, což na královský dvůr přilákalo kdejaké šarlatány z celé Evropy. V té době totiž existovala celá řada potulných dobrodruhů bez řemesla či nadání, kteří se představovali jako úctyhodní mužové oplývající zázračnou silou léčit všechny nemoci. Vzbuzovali v lidech mnoho důvěry, přestože jejich jediným uměním bylo jak někoho mazaně obelstít. Působili však věrohodně pod rouškou nevšedního zevnějšku a podivných jmen, jimiž se představovali. Tihle takzvaní lékaři nikdy nezůstávali ve svém rodišti a jejich daleký původ vzbuzoval obdiv a úctu v prostých lidech. Důmyslná princezna, které věděla jak to chodí, si dala jméno v tomto království naprosto cizí – Sanatio. Pak rozhlásila do všech koutů, že právě dorazil rytíř Sanatio se svým zázračným tajemstvím na léčbu všech možných zranění, ať už smrtelně nebezpečných nebo zanícených. Brzy pro údajného rytíře Krasomil poslal, aby přišel a léčil jeho bratra. Jasnómila přišla a od opravdového lékaře byla k nepoznání, k tomu přihodila pár slov o rytířském umu, takže tomu nic nescházelo. Byla překvapená Krasomilovou pohledností a dobrými způsoby a po chvíli, co spolu diskutovali o Lstiradových ranách, mu řekla, že by ho mohla vyléčit lahvičkou zázračné vody a že tu zatím nechá své dvě truhlice, se kterými přišla a které a obsahují výborné masti, pro zraněného prince jako dělané. Po těchto slovech domnělý lékař odešel a už se nevrátil, marně čekali na jeho brzký návrat. Zatímco ho marně vyhlíželi, uslyšeli ze Lstiradovy komnaty křik děťátek. To všechny udivilo, protože o žádných dětech neměl nikdo ani tušení. Jeden z nich nastražil uši a tak zjistili, že křik vycházel z lékařových truhlic. Byli tam samozřejmě Jasnómilini synovci. Princezna je vydatně nakrmila, než se s nimi vydala do paláce. Teď už však tomu bylo dávno a hlad se opět dostavil, dítě o něm prozpěvovala naříkavým hláskem. Otevřeli truhlice a k jejich nemalému překvapení tam našli dva krásné a zdravé klučíky. Lstirada ihned napadlo, že se jedná o další Jasnómilin žert a chytl z toho takový vztek, že ho ani nelze popsat, jeho už tak špatný stav se zhoršil tak moc, že pochopil, že už dlouho nebude mezi živými. Krasómila

drásán bolesti a Lstirad, podlý až za hrob, přišel naposledy ještě s nápadem zneužít bratrovy dobrosrdečnosti. „Ty jsi mě měl vždycky rád, bratře,“ řekl mu, „a pláčete nad mým odchodem. Již mi není třeba důkazů o vaší oddanosti k mému bytí. Umírám. Ale byl-li jsem ti skutečně drahý, slib mi, že odpřísáhneš to, oč co tě teď požádám.“ Při pohledu na stav, ve kterém Lstirad byl, neměl Krasomil ani pomyšlení na to cokoli mu odmítat, slíbil tedy tou nejsilnější přísahou, že vykoná oč ho jeho bratr požádá. Hned na to, co Lstirad tuto přísahu vyslechl, řekl ke zděšení svého bratra toto: „Umírám v míru, bratře, neboť vím, že budu pomstěn, protože úklad, k němuž jsi se přislíbil, je požádat o ruku princeznu Jasnomicu ihned po mé smrti. Tato prohnaná princezna ti jistě bez obtíží bude přislíbena a jakmile bude tvoje, vraz jí do srdce dýku.“ Při těch slovech se Krasomil hrůzou zachvěl, zalitoval s jakou neopatrností tuto přísahu vyslovil, ale již nezbýval čas na to, aby ji odřekl, neboť nechtěl své zřeknutí před bratrem vyslovit a ten za několik okamžiků vydechl naposledy. Král Blahomil Poddajný byl zaplaven žalem. Lid, ten však Lstirada nelitoval, naopak - jásal, neboť nyní království jako dědictví připadalo Krasomilovi, jehož záslužných skutků si každý vážil.

Jasnomila, poté co se opět šťastně vrátila ke svým sestrám, se brzy dozvěděla o Lstiradově smrti a hned na to přišla princeznám novina o návratu jejich otce. Král spěchal do věže a jako první věc chtěl vidět skleněná vřetánka. Nedbalomila si šla vypůjčit to Jasnomicino a ukázala ho králi, pak se hluboce poklonila a vrátila ho tam, kde ho vzala. Tlachalomila to provedla stejně a nakonec pak ukázala své vřetánko Jasnomila. Ale podezřívavý otec chtěl vidět všechny tři najednou a hle jenom Jasnomila mu mohla své vřetánko ukázat i jal krále takový vztek na své dvě nejstarší dcery, že je na místě odvedl ke kouzelné víle, která vřetánka stvořila, a požádal ji, aby si je ponechala u sebe po celý jejich život a trestala je tak, jak zasluhují. Pro začátek trestu odvedla víla princezny do jedné ze síní svého zámku, ve které viselo nezpčet obrazů proslulých žen, které byly známé svými ctnostmi a pracovitým přístupem k životu. Víliným kouzlem byly všechny postavy neustále v pohybu a od rána do večera se věnovali nějaké činnosti. Ze všech stran bylo vidět ocenění a devízy na počest ctnostných žen a pokoření obou princezen rozhodně nebylo zanedbatelné když si uvědomily ten propastný rozdíl mezi slávou těchto hrdinek a jejich vlastní opovrženímhodnou situací, do které je přivedla jejich zhoubná nerozvážnost. Navrch všeho jejich zoufalství jim víla vážně promluvila do duše slovy, že kdyby bývaly tak pracovité, jako ženy na obrazech, nikdy by nebyly upadly do nestoudného zmatku, ve kterém jsou nyní ztraceny, ale že zahálka je matkou neřesti a zdrojem všeho jejich neštěstí. Na to dodala, že aby zabránila tomu, že by snad opět upadly do podobných neštěstí a také aby napravily všechn svůj ztracený čas, postará se o to, aby měly dostatek možností k práci. A jak řekla, tak i udělala. Zadávala princeznám ty nejobyčejnější práce – bez ohledu na jejich původ je posílala na zahradu sbírat hrášek nebo plít. Nedbalomila se podlomila pod tíhou zoufalství, kterou pro ni představoval život

tak málo podobný jejím zvyklostem, a zemřela žalem a vyčerpáním. Tlachalomila našla po nějaké době na to způsob, jakým v noci uprchnout z vílina zámku, rozbila si však hlavu o strom a zemřela v rukou prostých venkovanů.

Jasnomila při svém dobrém srdci pocítila drásavý zármutek, když se doslechla o osudu svých sester a při všem tom smutku se dozvěděla, že princ Krasomil požádal jejího otce o její ruku a ten mu ji přislíbil, aniž by jí o tom řekl – tehdy totiž byla vzájemná náklonnost snoubenců tím posledním, co bylo při dojednávání sňatků bráno v potaz.

Jasnomila se při té zprávě až zachvěla, neboť se právem obávala, zda nenávisť, kterou k ní choval Lstirad neotrávila i srdce jeho milujícího bratra a měla za to, že si ji chce mladý princ vzít jen proto, aby ji svému bratrovi obětoval. Plná pochybností se vydala k moudré víle, která měla pro Jasnomilu tolik uznání, jak málo ho měla pro její sestry. Víla nechtěla Jasnomile nic prozradit, řekla jí pouze: “Princezno, jste moudrá a opatrná, doposud jste se při svém jednání vždy řídila správnými zásadami z níž zvláště máte na paměti jedno: obezřetnost je matkou jistoty. Usilovně i nadále myslete na tuto důležitou mravní zásadu a nakonec budete šťastná i bez mých rad a kouzel.” Jasnomila už se dalších slov od víly nedočkala a do paláce se vrátila nanejvýš zneklidněná.

Pár dní na to si ji vzal za ženu vyslanec zastupující prince Krasomila a pak už ji vezli za jejím chotěm, pohled na její šaty a kočár brali dech.

V prvních dvou městech za hranicemi království Blahomila Poddajného ji slavnostně přivítali a ve třetím se setkala s Krasomilem, který jí na rozkaz svého otce vyjel naproti. Všichni byli udivení ze smutku tohoto mladého prince, když se blížil dne svatby, o niž sám tak stál - otec sám to ještě zhoršil, když ho i přes Krasomilův nesouhlas poslal princezně naproti. Když ji Krasomil spatřil, byl zaskočen její krásou. Složil jí pár poklon, ale způsobem tak roztržitým, že dvořané obou dvorů znají jeho duchaplnost a galantnost byli přesvědčeni, že z vlastní zamilovanosti ztratil hlavu. Z celého města se ozývaly radostné výkřiky, ze všech byla slyšet hudba a ohňostroje. Konečně, po úchvatné hostině, se měli mladí manželé odebrat do jejich komnat.

Jasnomila měla stále na paměti úsloví, které jí připomněla víla, a v myslí se jí zrodil plán. Získala si na svou stranu jednu ze služebných, která měla klíč od jejího královské komnaty a poručila jí, aby tam donesla slámu, kožený měch, ovčí krev a střívka co zbyla ze zvířat připravených k hostině. Princezna pod nějakou záminkou proklouzla do pokoje a sestavila ze slámy pannu, do které vložila střívka, měch plný krve a pak ji oblékla do dámské spodničky a do čepce na spaní. Když byla tato loutka připravená, vrátila se Jasnomila zpět do

společnosti a zanedlouho poté byla i se svým chotěm dovedena do jejich komnat.

Poté co měli čas se upravit, odnesla dvorní dáma louče a vzdálila se. Hned na to hodila Jasnómila slaměnou pannu na postel a schovala se v rohu místnosti. Princ několikrát nahlas vzdych a probodl domnělé Jasnómile hrud'. V tu ránu ucítil řinoucí se krev a nahmatal jen nehybnou figuru. "Co jsem to provedl!" vykřikl Krasomil. „Proč! Po všech těch krutostech! Jakže! Po tolika váhání, zda dodržet přísahu i za cenu vraždy jsem připravil o život tuto překrásnou princeznu, která byla stvořena jen proto, abych ji mohl milovat! Od prvního okamžiku kdy jsem ji spatřil jsem byl její krásou zcela uchvácen, ale nenašel jsem sílu vřepřit se přísaze, kterou si na mě bratr tak záludně vyžádal! Dobrá nebesa!

Kdo by mohl chtít trestat ženu za to, že má příliš ctností? Ach ! Tvou nečestnou pomstu jsem splnil, Lstirade, ale teď je na čase pomstít Jasnómilu a to mou vlastní smrtí. Ano, krásná princezno, tím stejným mečem..." Při těch slovech slyší Jasnómila jak princ hledá meč, který ve svém rozlícení upustil, aby se jím mohl probodnout a nechce, aby se takové hlouposti dopustil a proto vykřikne: "Princi, já přeci nejsem mrtvá! Z vašeho dobrého srdce jsem vycítila lítost a nevinnou lstí jsem vás uchránila od spáchání zločinu."

A Jasnómila Krasomilovi vypravovala jak prozíravě vymyslela tu slaměnou pannu. Princ byl štěstím bez sebe z toho, že je princezna naživu, obdivoval odvahu, kterou prokázala při všech možných příležitostech a byl jí nekonečně vděčný za to, že od něj odvrátila tíhu zločinu, na který nešlo pomyslet bez hrůzy. Vždyť sám nerozuměl tomu, jakou slabostí mohl přehlédnout neplatnost té nešťastné přísahy, kterou byl nečestným způsobem donucen složit.

Nicméně, kdyby Jasnómila neměla vždy na paměti, že obezřetnost je matkou jistoty, byla by už dávno mrtvá a následkem toho i Krasomil - a my bychom se mohli dohadovat donekonečna, proč byly jeho city tak zmatené. Nechť žije obezřetnost a duchapřítomnost! Neboť uchránili tyto manžele od zdrcujících neštěstí a dopřáli jim ten nejlíbeznější osud na světě. Po zbytek svých dní jeden druhému prokazovali nesmírnou něhu a strávili spolu mnoho krásných chvil v blaženosti a štěstí, které se vymykají čemukoli, co lze slovy popsat.

Voilà, Madame, tak to byl výjimečný příběh o Jasnómile. Přiznávám, že jsem ho vyšperkovala a že jsem ho snad vyprávěla trochu zdlouhavě, ale když vyprávíme příběhy, což samo o sobě svědčí o tom, že nemáme nic jiného na práci, tak se chceme hezky bavit a zdá se mi, že ničemu nevádí, pokud se povídání trochu protáhne a s ním i náš hovor. Navíc se mi zdá, že okolnosti vždy stojí za půvabem těchto zábavných historek. Mohla byste si myslet, drahá hraběnko, že je snadné je zkrátit. Ujišťuji Vás, že budete-li si to přát,

povyprávím Vám Jasnominin příběh v několika slovech. Nicméně, v mém dětství mi jej vyprávěli jinak – trval vždy alespoň hodinu.

Také jsem si jistá, že máte povědomí o tom, že toto vyprávění je velmi známé, nevím však, zda také víte, jakým způsobem hovoří učení o jejím původu. Ujišťuje nás, že trubadúři a venkovští vypravěči vymysleli Jasnominina dobrodružství dlouho předtím, než z nich Abélard nebo slavný hrabě Thibaut de Champagne sepsali romány. Tyto druhy povídek v sobě skrývají důležitá ponaučení. Správně jste poznamenala, že je často vyprávíme dětem, abychom jim tam vštíplili lásku k ctnostem. Netuším, zda vám v tomto věku říkali o Jasnomině, mě však,